

LBRIS

We know
books

alastair
reynolds
everssiune

Traducere din limba engleză și note de

EMIL SÎRBULESCU

ARMADA

CAPITOLUL 1

Pașii m-au salvat din coșmarul în care mă aflam. Se apropiau cu perseverență: tălpi dure călcând cu un zgomot surd pe pardoseala veche, scârțâitoare din lemn. Când mi-am revenit, stăteam la biroul meu, cu fața lipită de paginile manuscrisului. Mi-am ridicat capul și m-am ciupit de colțurile ochilor. Pince-nez-ul se afla în fața mea, pe birou, ușor deformat acolo unde fusese lovit cu forță când îmi căzuse fruntea pe el. L-am îndreptat, mi l-am fixat pe nas și m-am stropit pe față cu apă dintr-un vas de lut cu dop de plută.

Pașii au încetat. S-a auzit o bătaie în ușă, urmată imediat de zgomotul ușii întredeschise.

— Intră, Mortlock, am zis rotindu-mă pe scaun și dorind să-i las impresia că sunt deranjat din treburi nevinovate.

Aspirantul înalt și adus de spate a intrat, nevoit să-și aplece capul și umerii în cabina cu tavanul prea jos pentru el.

— De unde ai știut că sunt eu, doctore Coade?

— Ai un fel al tău, Mortlock, i-am răspuns cu amabilitate în glas. Fiecare are un fel al lui de a se purta, iar eu îmi amintesc felul tău. Dacă nu naufragiem până atunci, voi ajunge să-i cunosc pe toți cei de pe nava asta, mai devreme sau mai târziu.

M-am prefăcut că apăs cu sugativa pe manuscris, deși cerneala ultimelor rânduri adăugate se uscaseră de câteva ore. Eram pe punctul de a închide copertile legate în piele, când privirea mi-a poposit pe mica

tabacheră gravată în care îmi țineam tutunul de prizat, încă deschisă pe birou, dezvăluindu-și conținutul. M-a străbătut un fior rece de groază că voi fi descoperit.

— Ce-ți mai face dintele? l-am întrebat, parcă prea repede.

Mortlock și-a tras eșarfa în jos pentru a-și atinge partea laterală a maxilarului. Era încă ușor umflat, dar mult mai puțin decât fusese în urmă cu patru zile, când îi tratasem un abces.

— Mult mai bine, domnule doctor, mulțumesc foarte mult.

— Întoarce-te, să te văd din profil.

Mortlock m-a ascultat, oferindu-mi prețioasele secunde de care aveam nevoie pentru a ascunde tabachera în siguranță într-un sertar.

— Da, am dat eu din cap. Da, foarte satisfăcător. Continuă cu tinctura pe care ți-am dat-o și o să simți o ameliorare constantă în următoarele zile.

M-am uitat la el pe deasupra ochelarilor.

— Prezența ta este întotdeauna binevenită, Mortlock. Mai este și altceva în afară de abces?

— Este vorba despre *coronel*¹, domnule. A suferit o mică lovitură pe punte. Și-a pierdut cunoștința, dar acum, de când și-a revenit, se zbate, se zvârcolește și ne înjură în limba aia maternă a lui...

— Spaniolă, cred că așa se numește. Sau cel puțin o formă endemică a acesteia, vorbită în Noua Spanie².

Eram puțin mai relaxat, convins că Mortlock nu observase nici tabachera, nici dispariția ei neașteptată.

¹ „Colonel”, în lb. spaniolă, în original.

² Viceregatul Noua Spanie a fost înființat în 1535, ca urmare a înfrângerii imperiului aztec de către Hernán Cortés. Teritoriul său acoperea o zonă mare, al cărei centru natural ar fi Valea Mexicului. Pe fundațiile monumentului Tenochtitlan a fost ridicat Mexico City, sediul curții viceregului de-a lungul perioadei coloniale. Primul vicerege a fost Don Antonio de Mendoza, conte de Tendilla.

— I-a căzut un scripete în cap și l-a lovit rău, l-a trântit pe punte, a explicat Mortlock făcând cu mâna un gest sugestiv de tăiere. Tocmai schimbam direcția și căutam o intrare în faleza aia, iar colonelul s-a întâmplat să se afle în locul greșit când s-a rupt o pară. I-a curs un pic de sânge, dar capul nu i s-a înmuiat de parcă ar fi fost strivit, așa că doar l-am ridicat și i-am dat să bea o înghițitură de rom, domnule.

M-am înfiorat gândindu-mă la rana bietului om, atinsă și răscolită de oamenii aceia care abia știau să citească, cu atât mai puțin să stabilească un diagnostic competent.

— Adu-l imediat la mine, Mortlock.

— Ce credeți că are?

— Nu îndrăznesc să fac presupuneri. Dar dacă a suferit o comoție cerebrală, chiar și în absența unei fracturi de craniu, poate exista o presiune intracerebrală crescută, am zis, întinzând mâna sub birou după una dintre acele câteva cutii elegante pe care le adusesem cu mine, ridicând apoi glasul plin de însuflețire. Iar acum grăbește-te, Mortlock! Și fii atât de amabil să-i comunicii domnului Murgatroyd sau însuși căpitanului Van Vught că ar fi extrem de util ca nava să mențină o direcție constantă în următoarea jumătate de oră.

— Patronul s-ar putea să nu fie prea mulțumit de asta, doctore, dacă ne încetinește căutarea.

Am dat din cap cu un aer sumbru.

— N-are încotro. Dar îi voi aminti că acela pe care mă voi strădui să-l salvez este soldatul lui.

Mortlock a plecat, zgomotul pașilor lui îndepărtându-se. Am rămas o clipă nemișcat, adunându-mă și reflectând la ironia faptului că mai întâi ascusesem o casetă frumoasă și apoi scosesem la iveală alta. Ambele erau lucruri bine făcute, fiecare, vital în felul său pentru munca mea. Caseta pe care o ascusesem conținea pulbere de opiu, autoadministrată cu intenția de a mă amorți, purtându-mă într-o uitare lipsită de vise. Cealaltă conținea un dispozitiv de trepanare de fabricație

franceză, realizat impecabil, dar pe care nu ayusesem niciodată motive să îl folosesc pe un subiect viu.

Mă temeam – nu, speram – că acest lucru e pe cale să se schimbe.

— Ești pregătit pentru asta, Silas? m-am întrebat cu voce tare. Ești gata pentru prima ta încercare adevărată din acest voiaj? Prima ta încercare adevărată, de orice fel?

Am deschis capacul casetei în care se afla dispozitivul pentru trepanare, închipuindu-mi-i pe examinatorii de la colegiu îndreptându-și privirile neîncrezătoare asupra eforturilor mele ezitante. Bărbați cu fața severă, îmbrăcați în negru, bărbați cu maniere londoneze, veterani ai călătoriilor tulburi și ai luptelor sângeroase, bărbați pentru care tăierea cu un cuțit sau un fierăstrău erau la fel de ușoare ca respirația, bărbați pentru care țipetele erau doar muzica specifică profesiei lor. Ce orgoliu mă făcuse să cred că aş putea vreodată să intru în rândurile lor? Eram un amărât din West Country¹, fără relații: un biet chirurg de provincie din Plymouth (dar mă trăgeam de fapt din Cornwall, după cum le aminateam tuturor celor care binevoiau să mă asculte), în vârstă de patruzeci și patru de ani (și, prin urmare, depășisem de mult vârsta la care majoritatea chirurgilor fac primul lor voiaj pe mare), un simplu chirurg asistent (totuși, singurul chirurg de orice fel) pe un velier de clasa a cincea sub comanda unui căpitan olandez. Căpitanul era amabil, dar nava lui era veche, echipajul obosit, rezervele de alimente împutănate și condițiile din contract discutabile din toate punctele de vedere.

Așa aveam de gând să-mi croiesc drumul?

Componentele strălucitoare ale instrumentului așteptau cuibărite într-o pâslă violet. Părțile metalice erau gravate, mânerele din abanos. O

¹ Denumirea neoficială, dar populară, pentru sud-vestul Angliei, care include comitatele Cornwall, Devon, Dorset, Somerset și Bristol. În West Country se vorbește un dialect distinct al limbii engleze, precum și limba cornică, o limbă pe cale de dispariție, înrudită cu limbile vorbite în Irlanda, Țara Galilor, Scoția și Insula Man.

operă de artă atât de frumoasă, pentru scopuri atât de brutale! Degetele îmi tremurau când am întins mâna pentru a extrage piesa ca un burghiu.

Înăbușindu-mi un fior de rușine, am scos tabachera și am tras în grabă o priză de opiu pentru a-mi alina starea de nervozitate și a alunga ultimele urme ale coșmarului. Era un obicei care devenea prea familiar, mai ales că ne aventuram tot mai spre nord de-a lungul coastei norvegiene. Lucrurile se înrăutățiseră de la plecarea din Bergen, coșmarul repetându-se cu o regularitate tot mai mare. Prizam din ce în ce mai mult opiu pentru a-i contracara efectele, având din ce în ce mai puțin succes.

Coșmarurile nu semănau cu nimic din ce îndurasem înainte de a pune piciorul pe nava *Demeter*. Se făcea că înaintam, clătînându-mă, de-a lungul unui pasaj de piatră abia luminat, purtând o glugă, sau o mască, sau chiar o cască, cuprins de teribila impresie că eu însumi murisem, că nu mai eram nimic altceva decât un cadavru care abia își târșăie picioarele, cu orbitele goale și maxilarul rânjind. Nu puteam identifica motivul acestor chinuri, în afară de a specula că, stând închis atâtea ore îndelungate în cabină, înconjurat de cărți, poțiuni și instrumente chirurgicale pentru echipaj, mintea mea se concentrase bolnavicios pe membrana subțire care-i separă pe cei vii de cei morți.

Singura mea speranță consta în eșecul – sau, ar trebui să spun, abandonul expediției la care participam. Poate, pe măsură ce cutreieram kilometri nesfârșiți de coastă norvegiană sumbră, căutând cu privirea ceva despre care doar un singur om credea cu adevărat că există – iar acesta nu era chiar cel mai treaz sau mai de încredere dintre noi – pe măsură ce zilele se răceau, iar marea era tot mai agitată, gheața mai abundentă, rezervele din ce în ce mai aproape de a se termina, nava mai uzată, moralul general tot mai slab, iar posomorâtul căpitan olandez vizibil mai sceptic în privința șanselor noastre, poate că încă aş mai putea fi salvat dacă ne-am întoarce acasă. Era speranța unui laș, așa cum știam prea bine. Cu toate acestea, suferind în egală măsură de rău de mare și dizenterie, ca să nu mai vorbim de alte greutăți comune ale vieții

pe mare, mi-aș fi proclamat cu bucurie lășitatea tuturor celor dispuși să mă asculte.

Când l-au adus pe rănit în cabina mea, reușisem să ascund din nou tabachera. Între timp, pregătisem și masa principală, eliberând-o de cărți, de jurnale și pagini de manuscris și mă asiguraseam că toate celelalte instrumente și leacuri ale mele îmi erau la îndemână pentru uz imediat. *Colonel* Ramos era într-o stare de agitație considerabilă, în timp ce aspirații îl împingeau în cameră, pentru că până și în starea de confuzie în care se afla, tot era mai mare și mai puternic decât oricare dintre ei. Patru bărbați s-au chinuit să-l urce pe masă și să-l lege strâns, în timp ce el se zbătea și se răsuca ca o anghilă musculoasă.

— Era dezarmat când a intrat în starea aceea de agitație? l-am întrebat pe Mortlock, unul dintre cei patru asistenți și singurul aspirant al cărui nume îl cunoșteam.

— Asta e partea norocoasă, doctore. Întotdeauna lustruiește flinta aia, iar când scripetele a căzut, ținea arma într-o mână și în cealaltă vergeaua de curățat. A scăpat arma din mână când a fost lovit. Domnul Murgatroyd a prins-o înainte să cadă peste bord, dar cred că, dacă nu ar fi făcut-o, iar colonelul încă ar mai fi avut flinta în mână, acum ai fi scos un glonț dintr-unul dintre noi.

— Atunci, să fim recunoscători pentru micile acte de milostivire.

Deoarece rana era la ceafă, le ordonasem să-l lege de masă cu fața în jos. Pierduse foarte mult sânge, așa că i-am tamponat zona afectată cât se putea de ușor și de bine, având grijă să nu decomprim osul, până când nu aș fi ajuns la concluzia satisfăcătoare că nu există nicio fractură gravă. Examinarea îmi era ușurată de faptul că Ramos era mai degrabă chel, nu doar pe creștet, ci pe întregul său cap butucănos ca un bolovan. Îi mai creștea ceva păr, dar îl rădea în fiecare dimineață, cruțându-și doar barba și mustața, pe care le întreținea cu același devotament cu care-și îngrijea armamentul.

— Nu arată prea rău, a zis Mortlock.

— Nu constat nicio penetrare a craniului și nicio fractură detectabilă. E făcut dintr-un material zdravăn, colonelul nostru. Dar impactul i-a zguduit creierul, provocându-i suferința de care dă dovadă acum. Probabil că există o creștere a presiunii, sânge sau lichid cerebral, care trebuie atenuată prin trepanare.

Ochii lui Mortlock s-au îndreptat spre rafinatul dispozitiv francez, pregătit în cutia sa, acum deschisă.

— Ai de gând să dai o gaură în el cu chestia aia franțuzească?

— E singurul lucru care îl poate salva, am zis, privindu-i pe cei patru bărbați care veniseră împreună cu colonelul. Probabil îi va provoca un oarecare disconfort și trebuie să fiți pregătiți pentru asta. Dar sunt încrezător că procedura va funcționa dacă ne mișcăm repede.

Mi-am împins ochelarii înapoi pe nas, luptându-mă cu obiceiul lor de a aluneca spre vârf. Suflecându-mi mânecile, am ridicat dispozitivul și am luat cea mai confortabilă și stabilă poziție pentru efectuarea procedurii.

Fără niciun avertisment, patronul Topolsky și contesa Cossile au dat buzna în cameră. El era ca un nor negru, ea ca o apariție în galben. Mi-am ridicat ochii de la pregătirile mele, privindu-i pieziș pe sub o șuviță de păr care-mi căzuse pe frunte.

— Ce se petrece aici? a întrebat Topolsky, care era îmbrăcat gros, cu hainele ude și bătut de vânt pentru că stătuse afară pe punte.

— O urgență medicală, domnule Topolsky.

— Doctorul o să dea o gaură în el, i-a explicat Mortlock nerăbdător, de parcă tocmai avansase pe postul de chirurg asistent. Creierul lui nu poate să respire, înțelegeți, așa că îi strangulează gândurile.

— Un rezumat foarte laudabil, a spus contesa, împreunându-și degetele. Mă aștept ca domnul Mortlock să realizeze în curând monografia standard pe această temă!

Mortlock m-a privit plin de îndoială.

— Tânăra domnișoară este din nou sarcastică, doctore?

Am dat din cap plin de compasiune către aspirantul care își încorda fiecare mușchi pentru a-l ține pe Ramos nemișcat.

— N-o băga în seamă, Mortlock. Te descurci foarte bine.

— Chiar este nevoie de asta? a întrebat Topolsky, aplecându-se deasupra mesei. Colonelul este un om sănătos, cu vigoarea comună celor de seama lui. Are nevoie doar de puțină odihnă, nu să fie găurit ca un butoi de coniac. Încă mai avem nevoie de el, Coade!

A spus toate acestea pe un ton tăios.

— Și scopul meu este să mă asigur că el rămâne la dispoziția noastră, domnule.

De pe masă, Ramos a mormăit ceva. Mie mi s-a părut că spune *trece*, adică „treisprezece“ în spaniolă.

Colonel Ramos nu era un spaniol adevărat, ci un cetățean din Noua Spanie. Fusese militar – de unde și titulatura sa –, dar acum nu-și datora loialitatea vreunei armate sau unui rege, așa că își oferise serviciile în slujba unor oameni de teapa lui Topolsky. Știam foarte puține despre el, pentru că Ramos era un om taciturn, chiar opusul gălăgiosului său patron. Dar stătusem de vorbă din când în când, de obicei în momentele de liniște dintre carturi, când unul dintre noi îl putea întâlni pe celălalt pe punte, privind gânditor marea.

O anumită dificultate politică sau religioasă – cel mai probabil unul și același lucru – îl forțase să părăsească America: înțelesesem puțin din asta, punând cap la cap acele firimituri de biografie pe care Ramos mi le oferise întâmplător în timpul întâlnirilor noastre aproape tăcute. Ridicându-se împotriva tatălui său, Ramos dezvoltase o simpatie pentru mișcarea de independență condusă de iezuitul Hidalgo¹.

¹ Miguel Gregorio Antonio Ignacio Hidalgo y Costilla Gallaga Mandarte y Villaseñor (1753–1811), cunoscut popular doar ca Miguel Hidalgo y Costilla, considerat Tatăl Națiunii și inițiatorul mișcării sociale revoluționare pentru Independența Mexicului.

— Oameni mai buni decât mine au ajuns în fața Tribunalului Inchiziției, îmi mărturisise Ramos. Dar eu am avut mijloacele să plec, iar ei nu. Asta nu mă face curajos, ci doar priceput.

Acum, acest uriaș cu vorba blândă stătea întins pe masa mea, scâncind și făcând spume la gură. Ramos spunea că mărimea și forța i se datorau mamei sale, care era de origine *criollo*¹. Mă bucuram că e cu fața întoarsă, privind spre podea, pentru că nu aș fi putut să-l privesc în ochi în momentul în care am început să lucrez cu dispozitivul de trepanare.

— *Trece*, a șoptit Ramos, apoi, după o pauză, a spus *cinco*².

Executam o presiune fermă, dar constantă, asupra dispozitivului, în timp ce învăteam mânerul într-un ritm lent, continuu. Freza cu trei vârfuli mușca deja osul, gravând un șanț de mărimea unei monede. Mortlock a continuat să se uite la ceea ce făceam, apoi și-a întors capul, în timp ce aspiranții păreau toți trei incapabili să arunce măcar o privire. Nu-i învinovăteam pentru asta: o trepanare se întâmpla rar în viața normală a marinarului.

— O întrebare despre terminologie, dacă îmi este îngăduit...

Transpirația îmi intrase deja în ochi. Era prima dată când simțeam în cabina mea altceva decât un frig intolerabil de când plecasem din Bergen. M-am oprit din muncă, mi-am dat părul laoparte și mi-am ridicat ochelarii.

— Chiar vă rog, milady Cossile.

— *La vigilia*³... a spus Ramos, cu îngrijorare crescândă. *La vigilia! La vigilia... de...*

— Referitor la procedura pe care o folosești.

Cossile încă mai ținea degetele apropiate, atingându-și buzele cu vârful acestora între propozițiile rostite.

¹ „Creolă“, în lb. spaniolă, în original.

² „Cinci“, în lb. spaniolă, în original.

³ „Veghea“, în lb. spaniolă, în original.

„*Are buze perfecte*, mi-am spus. Niçi măcar penelul lui Gainsborough¹ n-ar fi putut să redea cât erau de pline.

— Am întâlnit și termenul „trepanație“, și „trefinație“². Putem presupune că aceste două forme sunt, etimologic, înrudite?

— Nu pot spune că am acordat multă atenție problemei, i-am răspuns, reluând perforarea.

— Totuși, așa ai presupune?

— Cred că da.

Chiar și cu ochii ațintiți asupra locului intervenției, reacția veselă al lui Cossile la răspunsul meu era evidentă. A început să sară de încântare, bătând din palme, cu penele tresăltând vioi, înainte de a-și împreuna din nou palmele.

— Atunci ai presupune incorect, doctore Coade! Cele două forme sunt etimologic destul de distincte! Mă mir că nu știi asta.

Am continuat să lucrez.

— Vă rog să ne lămuriiți, milady.

— *Trece... cinco. Trece... cinco! La vigilia de piedra!*³ *La vigilia!* spune Ramos.

— „Trepanație“ vine din *trepanon*, care, la rândul său, derivă din grecescul *trapanon*, adică „instrument pentru forare“. „Trefinație“ vine în schimb din latină, de la *tre fines*, adică „trei capete“. Dacă acest ultim termen a fost inventat pentru prima dată de Hyeronimus Fabricius ab Aquapendente⁴ sau de John Woodall⁵, un secol mai târziu, este o întrebare care nu a primit încă răspuns.

¹ Thomas Gainsborough (1727–1788), pictor portretist și peisagist englez.

² Deși acest cuvânt nu există în limba română, am ales să îl folosim pentru a reda sensul cuvântului *trephination*, din limba engleză, cu scopul de a păstra sensul din original al schimbului de replici dintre personaje (n. red.).

³ „Veghea pietrei“, în lb. spaniolă, în original.

⁴ Numele latin al lui Girolamo Fabrici d'Aquapendente (1533–1619), anatomist și chirurg, cunoscut în știința medicală drept „părintele embriologiei“.

⁵ John Woodall (1570–1653), chirurg militar englez.

Am ridicat privirea de la ceea ce făceam, încuviințând din cap.

— Mulțumesc, milady. Sunt sigur că acum suntem cu toții cum nu se poate mai lămuriiți.

— Dă-le încolo de lămuriri, a spus Topolsky, aplecându-se foarte aproape de locul intervenției.

Rusul era un bărbat de vreo patruzeci de ani, corpulent, cu burtă și o față lată, ca de heruvim, înconjurată de o barbă deasă creată, cu perciuni și breton. Avea ochi scânteietori, cercetători, glumeți, care sugerau un temperament plăcut, dar care, în realitate, îi lipsea cu desăvârșire.

— Va trăi? Avem nevoie de bruta asta, Coade! Expediția noastră nu poate continua fără el! Poate că nu este un om învâțat, iar manierele lui sunt evident cele ale Lumii Noi, mai degrabă decât ale celei vechi, dar care dintre noi se pricepe mai bine la folosirea prafului de pușcă decât colonelul?

— Sunt pe deplin de acord, i-am răspuns. Iar dacă îl prețuiești atât de mult cum zici, ai putea să te abții să mai împrști rana cu scuipat.

Topolsky m-a înjurat în rusă, cu buzele ascunse în mare parte în spatele bărbii bogate, care era la fel de voluminoasă și abundentă pe cât era de îngrijită cea a lui Ramos. Părul îi strălucea și mirosea slab a uleiuri parfumate. Recăpătându-și ceva din calmul obișnuit, a continuat:

— Reputația ta este satisfăcătoare, Coade. Mi-aș dori doar ca acesta să nu fie momentul când o supui la cea mai grea încercare.

— Din experiența mea, patroane, accidentele grave au loc rareori după un program convenabil.

Deodată, am simțit că, în timp ce străpungeam ultimul strat de os asemănător unei așchii, rezistența la înaintare începe să scadă. Imaginea mi-a apărut în minte: vârful unui burghiu izbucnește prin partea inferioară a unui strat de gheață, în apa întunecată de dedesubt. Gheața reprezintă osul, apa este *dura mater* și urmează creierul.

— Am terminat. Patroane, dacă m-ai putea ajuta, am nevoie de instrumentul acela mic, care seamănă cu o linguriță de zahăr. Trebuie

să elimin fragmentul de os. Dacă aş fi avut mai mult timp, aş fi putut încerca să formez un lambou¹, dar...

Abandonând comentariul, am lăsat deoparte freza și mi-am strâns pumnul în jurul instrumentului pe care mi-l înmânase Topolsky. Spre imensa mea ușurare, secțiunea osoasă de mărimea unei monede s-a desprins de bunăvoie și, odată cu aceasta, s-a produs și o eliminare imediată a sângelui gros și lipicios provenind dintr-un hematom epidural sever.

— Zici c-ar fi niște dulceață de zmeură, doctore! a declarat Mortlock entuziasmat.

— Doar că ceva mai puțin gustoasă, chiar și cu cea mai bună pâine cu unt de la mama ta, i-am spus zâmbindu-i.

L-am urmărit un minut pe Ramos, până m-am convins că i s-a ameliorat suferința.

— Trebuie să funcționeze, am declarat. Este, în orice caz, tot ce pot face. Dacă aş înainta până sub *dura mater*, l-aş ucide. Medicina a făcut tot ce a putut, domnilor. Mai departe, destinul lui depinde de relația dintre Ramos și Dumnezeuul său.

— Dumnezeuul său, a șoptit Topolsky, disprețuitor. Îți poți imagina o astfel de zeităte depravată? Jumătate coșmar papist, jumătate cine știe ce sălbăticie incașă moștenită de la mama lui.

Ridurile de expresie i-au încrețit pielea din jurul ochilor și a gurii, așa cum se întâmpla atunci când era mulțumit de o observație pe care fie o rostise, fie era pe cale să o rostească.

— Mai bine fără niciun Dumnezeu, aş putea spune!

Cantitatea de sânge eliminat era în scădere. Nu credeam că există sângerare continuă sub craniu, deși probabil trebuiau să treacă mai multe ore sau zile până când puteam fi siguri de supraviețuirea lui. Avea să mai dureze mult înainte de a ști dacă Ramos o să-și revină complet.

¹ O bucată de carne sau de piele care se conservă la amputații pentru a acoperi părțile osoase sau pentru a fi grefată în altă parte.

Nu eram prea optimist, pentru că văzusem și citisem despre influența persistentă a comoției cerebrale și a altor boli ale creierului asupra bărbaților altfel sănătoși. Dacă ar rămâne doar cu cicatricile fizice ale acestor zile, s-ar putea considera norocos.

— Îi bagi la loc bucățița aia de os, doctore?

— Nu, Mortlock, s-ar infecta. Dar am făcut cea mai mică gaură posibilă. Când voi fi sigur că presiunea a încetat, voi închide rana cu copci.

Imaginile nedorite ale visului meu recurent mi-au revenit în minte nechemate: pasajul de piatră, gluga care-mi acoperea capul, propria-mi față transformată într-un craniu descărnat. Am tresărit, așa cum face un om când simte un gust acru.

— După opinia mea, colonelul se va putea considera norocos dacă va trece de ziua asta, chiar dacă va trebui să trăiască tot timpul cu un punct sensibil la ceafă.

— Un efort lăudabil, a spus milady Cossile.

Era îmbrăcată în galben din cap până-n picioare, cu o pălărie cu boruri scurte, care părea făcută în mare parte din pene galbene.

— Poate că până la urmă e ceva de capul școlilor noastre provinciale de medicină.

— Voi avea grijă să transmit estimarea dumneavoastră tutorilor mei din Plymouth. Mulțumesc și pentru lecția de etimologie, care nu putea fi mai oportună. Am zis bine? Uneori, uit care dintre termeni se referă la cuvinte și care are de-a face cu insectele.

Ea a zâmbit cu un aer de superioritate.

— Ai nimerit-o, de data asta.

— Iar eu încă sunt de părere că și-ar fi revenit doar cu un pic de odihnă, s-a plâns Topolsky, uitându-se la forma acum mai puțin agitată de pe masa mea.

Ramos încă mai murmură, dar acum rostea somnoros cuvintele, fără a mai transmite în niciun fel frământarea interioară.

— Trece... cinco. *La vigilia de piedra.*

— Fără această intervenție, ar fi murit într-o oră, patroane. Acum are șansa să lupte.

— Bun. Atunci, dacă ai terminat cu fierăstrăul tău infernal, presupun că-i pot cere căpitanului să reia înaintarea spre nord.

— Departe de mine să mă amestec în prioritățile expediției, patroane. Îndrăznesc să întreb: exact cât de departe vom naviga, înainte de a renunța la căutarea ta?

— Ocupă-te de poțiuni, doctore. Lasă munca de descoperire pe seama acelora dintre noi care au imaginația necesară pentru ea.

— Asta voi face, cu plăcere.

Topolsky și contesa Cossile au plecat. Le-am spus aspiranților că au fost de mare ajutor, dar acum erau liberi să-și îndeplinească îndatoririle. Întrucât corabia *Demeter* urma cu siguranță să vireze și să se întoarcă, răsucindu-se și continuându-și călătoria în zigzag spre nord, m-am gândit că va fi nevoie de ei pe punte, contribuind la marele dans coordonat al parâmelor și al pânzelor care ne făcea să navigăm.

Mortlock a mai zăbovit după plecarea celorlalți trei.

— Acum sunt în afara programului, doctore, așa că, dacă dorești să stea cineva cu colonelul și să-l supravegheze, aș fi mai mult decât dispus.

— E foarte amabil din partea ta, Mortlock.

Privirea lui a căzut asupra uriașului care se odihnea, încă legat de masă.

— E genul de om liniștit și cam morocănos. La început, oamenii ziceau că e cam distant, de parcă s-ar fi considerat mai bun decât noi, ceilalți. Poate că și este. Dar, dintre toți care au venit cu patronul Topolsky, cred că de el îmi place cel mai mult.

— Pot spune că opiniile noastre nu sunt total diferite.

— Țasta este modul tău de a zice că ești de acord cu mine, doctore, dar nu îndrăznești să o spui direct? a întrebat el, zâmbind cu jumătate de gură.

Mă gândeam la răspunsul meu în timp ce începeam să curăț și să împachetez părțile componente ale frezei de trepanare.

— Ai nimerit-o, așa cum ar spune milady Cossile. Acum vrei să mă ajuți să-l întorc pe colonel? Cred că se va simți mai bine pe spate.

După ce m-a ajutat, Mortlock a târâit unul dintre scaunele mele pe pardoseală și s-a așezat istovit, fără să mai aștepte o invitație. Avea aproximativ vârsta și înălțimea mea, dar aici se terminau toate asemănările esențiale dintre noi.

Mortlock era un bărbat robust și roșcat din Yorkshire. Eu eram slab ca un ogar și mă trăgeam dintr-o familie de mineri din Cornwall. Mortlock fusese pe mare de când era copil și supraviețuise vieții pe mare, revoltei, biciuirii, naufragiului și scorbutului, de care se îmbolnăvisese de două ori. De când m-am urcat la bord, eu nu suferisem decât de rău de mare și de o teamă aproape constantă de o catastrofă iminentă. În mintea mea, fiecare scârțâit și geamăt al navei prevestea despicarea întregii structuri de la prova la pupa. Nu eram făcut pentru mare și toți știau asta, într-o măsură mai mică sau mai mare. Dar, dintre toți, doar Mortlock părea să nu mă judece pentru nereușita mea.

— În ceea ce-o privește pe milady, doctore – și nu vreau să spun ceva ce n-ar trebui –, e cam enervantă.

— Enervantă, Mortlock?

— Vreau să spun... scuză-mi franchețea.

— Este în regulă. Și, de fapt, nu văd niciun motiv de a găsi vreo eroare în evaluarea ta.

Mortlock s-a mai relaxat pe scaun.

— De ce este supărată pe tine tot timpul?

— Cred că acesta este doar felul ei de-a fi, Mortlock. Îmi imaginez că a fost educată să se considere mereu înconjurată de oameni inferiori ei. Fără îndoială, la fiecare pas, din leagăn până la facultate, viața i-a întărit această părere admirabilă despre propria persoană. Ea nu a avut

niciodată nici cel mai mic motiv pentru a fi contrazisă în această privință. Poate fi chiar și un sâmbure de adevăr în asta. Nu mă îndoiesc că este inteligentă și bine educată.

— Eu nu am fost deloc la școală.

— Atunci, afirmația mea este dovedită. Fără școală, cu excepția educației umile pe care ai primit-o pe mare, te-ai dovedit a fi un tovarăș mult mai plăcut decât va fi vreodată milady Cossile. Desigur, nu ești atât de plăcut privirii, nici atât de lipsit de cusururi și nici nu te porți cu atâta înnebunitoare...

Mi-am oprit șirul gândurilor înainte de a roși în fața lui.

— Dar trebuie să facem unele concesii. Patronul Topolsky și-a ales el însuși partenerii de expediție și trebuie să ne străduim să vedem valoarea fiecăruia dintre ei.

Mortlock s-a lăsat pe spătarul scaunului, a întins mâna spre un raft și a început să răsfoiască hârtiile pe care le dădusem deoparte de pe masă.

— Ai cunoscut-o înainte de a te urca la bord?

— După cum se tot străduiește să-mi amintească, eu sunt un chirurg provincial din West Country, în timp ce milady Cossile se mișcă în cercuri intelectuale și academice bine conectate din Londra. Sunt informat că este în relații la fel de agreabile cu unii de talia lui Byron¹, precum și cu bărbați precum Davy². Sferele noastre, dacă îndrăznesc să spun așa, nu se intersectează prea mult.

— Mai întâi sunt cercuri, apoi sunt sfere. Hotărăște-te, doctore! a spus Mortlock scărpinându-și pielea aspră și roșie de pe ceafă. Pur și

¹ Lord George Gordon Byron (1788–1824), poet britanic, unul dintre reprezentării de seamă ai Romantismului.

² Sir Humphry Davy (1778–1829), chimist și inventator britanic, originar din Cornwall, cunoscut pentru lampa lui Davy, folosită în exploatarile miniere, o precursoră a lămpii cu arc electric. Davy este considerat inventatorul electrochimiei ca domeniu de cercetare științifică.

simplu nu înțeleg de ce te împunge tot timpul. Parcă ai fi jignit-o într-o viață trecută!

— Sunt la fel de derutat, Mortlock, am încuviințat, obosit. Presupun că milady Cossile consideră că este misiunea ei profitabilă să îmbunătățească ocazional un alt suflet. Din păcate, pe toată durata acestei expediții, sunt ținta aceluia altruism neîndoielnic. Dar ajunge cât am vorbit despre reductabilul nostru etimolog.

L-am urmărit cu privirea în timp ce continua să-mi scotocească prin hârtii.

— Pot să te ajut sau te mulțumești să cauți de unul singur prin scrierile mele?

— Nu, ai dreptate, doctore. Doar, înțelegi, speram să le-o iau înainte celorlalți.

Era vina mea. Când Mortlock venise la mine cu abcesul lui, i-am permis să mă întrebe despre stadiul în care mă aflam cu manuscrisul și, în cele din urmă, i-am îngăduit chiar să arunce o privire prin următoarele două capitole, acesta mergând atât de departe încât să aibă păreri despre unul sau două puncte supărătoare ale narațiunii. Fusese modul meu de a-l face să uite de tratament. Dar Mortlock, fiind un suflet deschis, încrezător, luase asta drept o încuviințare imediată de a-mi trata documentele de parcă ar fi fost ale lui.

— Cred că ar trebui să pun capăt acestei narațiuni.

Mortlock a ridicat privirea la fel de uluit de parcă și-ar fi citit propria condamnare la moarte.

— Nu poți face asta, doctore Coadă! Va fi... ei bine, n-o să zic „revoltă”, pentru că acesta este un cuvânt funest pe orice navă, chiar și pe un velier corsar cum e *Demeter*, dar o să existe erupții dacă aspiranții n-o să audă partea următoare!

— „Tulburări” este cuvântul pe care-l cauți. Dar sigur aspiranții nu au auzit nicio parte din narațiune. Tu ești singurul din această categorie care a luat loc la masa căpitanului.

Mortlock s-a scărpinat în jurul umflăturii în scădere a abcesului său.

— Nu e tocmai adevărat. Sper că nu te deranjează, dar am învățat pe dinafară fragmente din manuscris, cât de mult am putut, oricum, apoi le-am povestit când eram jos, sub punte.

Mortlock se fâșăia neliniștit în scaun, ca un școlar chemat la director.

— Nu am vrut să fac nimic rău prin asta, dar mulți dintre oamenii de acolo de jos nu știu să citească sau să scrie, iar o poveste îi mai scoate din ale lor. I-am pus la încercare cu *Călătoriile lui Gulliver*, dar au zis că le place mai mult povestea ta, așa că am continuat cu ea.

— Înțeleg, i-am zis și am rămas tăcut câteva secunde, nu fără a simți o bucurie răutăcioasă văzând stânjeneala lui Mortlock. Spui că ei găsesc ceva interesant în asta?

— O, da, a răspuns Mortlock aplecându-se nerăbdător. În special partea aceea despre corabia cu abur în burtă!

— O navă acționată de puterea aburului nu este altceva decât o progresie logică a dezvoltării actuale.

— Și lucrul spre care se îndreaptă oamenii... nu îi poți lăsa așa, să nu știe ce este, doctore!

— Aș fi vrut ca întrebarea să se fi rezolvat în întregime în propria mea minte, Mortlock. Dar mă tem că nu este chiar așa. Când citesc un pasaj la cină în cabina căpitanului, rareori mă situez cu mai mult de un capitol sau două înaintea lui în propriul meu proces de compunere, am continuat, arătând către hârtiile pe care le ținea în mână. Aceasta este dificultatea. Între noi fie vorba, sunt sfâșiat în privința direcției spre care să se îndrepte narațiunea.

Mortlock a revenit la începutul manuscrisului. Degetul i s-a mișcat de-a lungul liniei din partea de sus a paginii.

— *De piatră...* a citit el și s-a oprit. „Vighe“?

— „Veghe“, nu „vighe“, l-am corectat. Veghe. *Veghea pietrei*. Acesta este titlul la care m-am oprit în final.

— „Veghea pietrei sau Edificiul din gheață. Un roman de doctorul Silas Coade“, a citit el, apoi a încuviințat din cap, în semn de apreciere. Sună bine, chiar sună bine.

— *La vigilia de piedra*, a murmurat Ramos de lângă noi.

— E de-acord, a zis Mortlock, râzând. Când tu îl găureai, eu mă întrebam ce tot spune. E doar titlul cărții tale în spaniolă, nu-i așa?

— Ai auzul bun când e vorba de limbi străine.

— Asta vine odată cu navigația, cred. Am auzit fiecare limbă de sub soare. Și eu pot să ciripesc în jumătate dintre ele, a spus, adunând paginile de manuscris cu grijă și punându-le înapoi pe raft. Ei bine, am spus c-o să am grijă de el, dacă vrei, și am vorbit serios. Și promit că n-o să arunc nicio privire la capitolele pe care nu ni le-ai citit. Dar tu trebuie să continui să scrii. De dragul oamenilor, dacă nu pentru noi, ceilalți. Îmi vor scoate mațele și-o să mă spânzure cu ele dacă îi oblig să se întoarcă la nenorocitele de *Călătorii ale lui Gulliver*, ca să nu mai vorbim despre *Robinson Crusoe*.

Ultimele cuvinte le rostise pe un ton serios.

— O să... o să mă străduiesc.

Am zâmbit pentru mine, deloc nemulțumit la gândul că bărbații accia de sub punte, cu gusturile lor necioplite, preferau mângălelile mele eforturilor lui Swift și Defoe.

— Deși trebuie înțeles că îndatoririle mele chirurgicale au prioritate în orice moment.

Mortlock l-a privit cu simpatie pe Ramos, care se liniștise din nou.

— Suntem o navă norocoasă, așa zice căpitanul Vannie. Îmi pare rău pentru colonel că a trebuit să treacă prin așa ceva, dar asta înseamnă că noi toți am scăpat de un ghinion, ține minte ce-ți spun.

— Pentru un om inteligent, Mortlock, ai o înclinație deplorabilă către superstiții.